

KLUBOVÁ PUTNA

Večer se sci-fi — říjen + úvodník

Protože jsem si v říjnu již poměrně tradičně zapomněl notýsek, nic jsem si z naší schůzky nezaznamenal. Pokud si matně vzpomínám, ZT se opozdil, ale na telefonickou výzvu se nakonec přece jen dostavil. Probírali jsme již klasická témata od počítačů, přes záhady až k novým dílům populárně-naučných televizních pořadů. Co se dělo mimo klasický rámec si vážně nevzpomenou.

No nic, nebudeme se nimrat ve věcech uplynulých a pohledme, co leží před námi. Toto číslo mělo vyjít začátkem listopadu. Asi už jste si všimli, že nevyšlo. Teď je konec prosince, takže nezbyvá, než pokračovat v letně-podzimní tradici dvojčísle, protože jinak se to už do konce roku stihnout nedá. A uznejte, vydávat prosincové číslo až v lednu se nesluší. A co najdete uvnitř první poloviny dvojčísla? Ještě jeden dozvuk naší letošní soutěže v podobě povídky. Ty ostatní zatím nevydáváme, protože nám je autoři neposlali elektronicky. Jakmile se najde dost času na jejich redakci, přineseme je na stránkách tohoto věstníku. Z toho plyne poučení, že větší šanci na otištění mají ty příspěvky, které nemusí redakce přetukávat, to jen tak pro příště.

Recenze knih se zaměřují zcela na anglofonní oblast, protože ostatní členové našeho klubu buď vůbec nečtou, nebo se o své zážitky odmítají s kýmkoli podělit. Třeba se to časemlepší. Do dvanáctky každopádně chystám i jednu knížku polskou, snad se mi to do uzávěrky podaří. Tradiční kombinace bibliografie/internetový rozhovor se tentokrát zaměřila na zručnou Lois McMaster Bujold, jejíž práce se u nás zatím objevují pouze sporadicky. Asi proto, že píše hlavně delší cykly, do kterých se v Česku ještě nikdo nepustil. Chystá se k tomu jedno nejmenované vydavatelství, ale asi až na začátku příštího milénia. Já osobně autorčiny kvality posoudit nemůžu, protože jsem od ní nic

nečetl, ale obecně se traduje, že její světy jsou opravdu propracované a její příběhy dovedou pěkně chytit u srdce. A to se zaměřuje zejména na válečnou SF.

Kromě převzatých či upravených zpráv ze světa vědy a techniky a dalších stručných zajímavostí najdete v tomto čísle Putny i zamyšlení Libuše Čermákové nad tuzemskou sci-fi. Jak už jste se dozvěděli v předchozím dvojčísle, Libuše Čermáková je krajanka, která se občas zapojuje do dění v našem kroužku, a která slíbila uspořádat vítání jara nesoucí se v podobném duchu jako loučení s létem. Už se docela těším.

Protože jsem si jako správný redaktor výše zmiňovaný příspěvek přečetl, a protože mi zbývá ještě trochu místa, mohu hned reagovat. Myslím si, že některé názory jsou značně zjednodušené, čímž dochází k jejich zkreslování. Například otázka národních kultur. Já zastávám názor, že mají (ano, i ta naše pivně-knedlíková) své místo v kultuře národa. Dokud u nás nebudeme mluvit americky a nebudeme žít v podobných podmínkách a podobným stylem jako v USA (což s ohledem na rozměry naší země připadá v úvahu pouze po masovém vymření alespoň poloviny obyvatelstva, pokud možno té chudší), budeme se od Američanů lišit. A chození do multikin s popcornem a colou nebo žvýkání hamburgerů na tom věru moc nezmění. Také si nemyslím, že je americká kultura jistými (tzv. uměleckými) kruhy zavrhována jako celek. I v USA žijí a tvoří vynikající autoři a nikdo proti nim nic nemá. Je ovšem určitý rozdíl mezi uměním a zábavou. Zatímco zábava zpravidla poskytuje pouze odreakování a uvolnění, umění vám může nabídnout i něco navíc. Pěkný příklad nabízí naše největší komerční televize. Skoro žádné umění, jen zábava. Lidem se to líbí, tak proč si honit triko, že?

Miluju ji

Petr Souček

„Miluju ji. Jsem do ní úplný blázen. Nikdy jsem nevěřil, že budu schopný cítit něco takového, něco tak povznášejícího, tak krásného, jako to co cítím k ní. Myslíte si, že jsem blázen? Blázen bych byl, kdybych ji nemiloval. Kdybych zůstal takový jako předtím, než jsem ji poznal. Kdybych zůstal jako ti ostatní, ti všichni venku. Kolik má tohle město obyvatel? Asi dvanáct milionů, že? Jenže podívali jste se někdy na ně? Tohle není město s dvanácti miliony živých lidí. Tohle je město šedých domů, šedých silnic a šedých obyvatel. Nejsou mrtví, jen nežijí. Ráno vstanou, pozdraví se s manželkou nebo manželem, pokud dostali Reprodukční potvrzení tak i se svým dítětem a jdou do bloku G-56 – Centra antihmotového reaktoru, do bloku C – Replikačního potravinového komplexu nebo na jiné místo, kde pracují až do večera pro blaho ostatních šedých lidí, kteří dělají to samé. Večer jdou domů a když si lehnou do postele, vsadím se s vámi, že se jeden druhého ani nedotknou. Proč by to dělali? Pokud dostali Reprodukční potvrzení, vše podstatné proběhlo v Reprodukčním centru – blok IH-65. A díky robotizaci to bylo rychlé, hygienické a neobtěžující. Nikdo přece nepotřebuje žádné doteky, vzdechy a pot. A co teprve pocity.

A tak žijí své šedivé dny svých šedivých životů. Bez radosti, bez bolesti. Bez touhy, bez vášně. Bez lásky. Bez života. Bez sebe.

Jenže já jsem jiný. Já miluji a to je největší dar, jaký může člověk mít. Když jsem s ní, tak na ničem nezáleží. S ní jsem viděl modrou oblohu, zelenou louku plnou barevných květin, cítil jsem vůni jarních dní i letních nocí, chutnal ovoce a vnímal chuť vzduchu, který nebyl filtrován a dezinfikován. A co hlavně – dotýkal jsem se jí. Dokonce mnohem víc, dokonce jsem s ní prolul. Mé tělo bylo její a její mé a naše myšlenky se spojily. Bylo to nádherné. Uvědomíte si, že nejste sami, že máte někoho, kdo cítí potřebu stejně naléhavou jako vy sami, být s vámi. A za to platíte. Platíte strachem, abyste nepřišli o svou lásku. A pak teprve víte, že žijete.

Já už jsem daleko. Nemůžu už bez ní žít.

Ale přestože bych zemřel bez ní, zemřel bych i pro ni. Pro co víc chcete zemřít než pro lásku?

A navíc je tak krásná. Vysoká, štíhlá, ladně oblé linie těla. Všimněte si, jak přímo září. Jako by někde uvnitř byl schován ten největší diamant v celém vesmíru. Nemilovat takovou krásu, to dokáží jen ti venku, ti důstojní nositelé svých šedých životů, ubohé existence lapené v kruhu stálého opakování. Vše bez citu a krásy zakořenilo v tomhle městě a vytrousilo dvanáct milionů semínek.

Nechodím moc ven, ale někdy prostě musím. Ji nechám tady a šílím při představě každé vteřiny, kterou strávím bez ní. Bez její nádhery, bez jejích doteků, jejího objetí. A všichni, které venku potkávám, to na mně vidí. Vidí, že mám smysl života, že jsem viděl oslnivé barvy, že kus její záře si nosím stále v sobě. Všichni to vidí, pozorují mě přes rameno, jen tak koutkem oka, pošilhávají. A to v nich vyvolá jediný pocit. Závist. Objeví se náhle, nečekaně. Překvapí je, ale hned si na ni zvyknou, a protože je to jediný pocit, který kdy měli, tak se jí drží, aby jim zase nezmizela. I závist je lepší než prázdnota, kterou zaplňuje. Kdyby poznali lásku jako já, nikdy by nezešedivěli a tohle město by nebylo hrobkou nemrtvých duší. Proto chodím málo ven. Jsem raději doma se svou láskou. Ona je vše, co potřebuju. Miluju ji. Někdy v noci si představuju, jak tu s ní sedím, v tomhle šedivém závistivém městě neživých, jak vypadáme jako plamínek sirky v temném lese. Maličké světýlko tak křehké a zranitelné a přesto dokáže odehnat okolní temnotu.

S ní jsem sám sebou. Jen s ní jsem člověk. Jen se na ni podívejte.“

*Přepis digitálního záznamu rozhovoru s K. L.
(důvod rozhovoru: sběr informací pro media
majitel záznamu: P.S.*

úpravy záznamu: vynechány poznámky a dotazy P.S.

v Prostějově 17. 3. 2198 v 0 :09 hod.)

Poslechl jsem ho a podíval se. A možná jsem začal i trochu chápat. Její štíhlá, ladné tvary byly elegantní, ale proti tomu, co z ní vyzařovalo, byly naprostou bezvýznamností. Podíval jsem se na něj. Pozoroval ji, očima přímo hlatal její přítomnost. Jeho oči odrážely jen její obraz. Pleť měl

bledou, potil se a ruce se mu třásly. Snad nervozitou. Pohledem jsem opět sklouzl k ní a okouzila mě její krása. Pokolikáté už dnes?

Vysoká, štíhlá lahvička stála vzpřímeně na stole mezi námi. Tvary měla ladné, linie čisté. Samotný vzhled byl skvostem. Ovšem proti obsahu byl jen cetkou. Uvnitř bylo živé kouzlo.

Tekutina v lahvičce byla průhledná a měla sytě zelenou barvu. Barvu smaragdu či trávy na jarní louce. Sama se promíchávala a vířila malé zářící jiskřičky, které neustále měnily barvu. Teď byly žluté, pak modré, červené, blankytné a zase žluté. Oheň, moře, krev, nebe, slunce.

Pozoroval bych tu krásu věčně. Najednou se můj hostitel pohnul. Pomalu se předklonil, natáhl ruku a opatrně objal lahvičku dlaní. Prsty se ovíjely okolo spoutané krásy, až se ztratila v jejich objetí. A jiskřičky zářily ještě jasněji, jako by cítily to objetí a radovaly se z něj. Druhá ruka se mu stále třásla. Byl ještě bledší, než před chvílí.

Ozvalo se tiché syknutí injekčního mechanismu. Za pět vteřin mu kůže zrudověla. Do deseti se přestal potit. Za patnáct vteřin se mu přestaly třást ruce. Droga počala působit.

©1998 Petr Souček

Povídka ze soutěže Nejlepší přítel člověka

Ilustrace: ©1998 Jana Kneschková

KNÍŽNÍ PUTNA

Obličej na Marsu

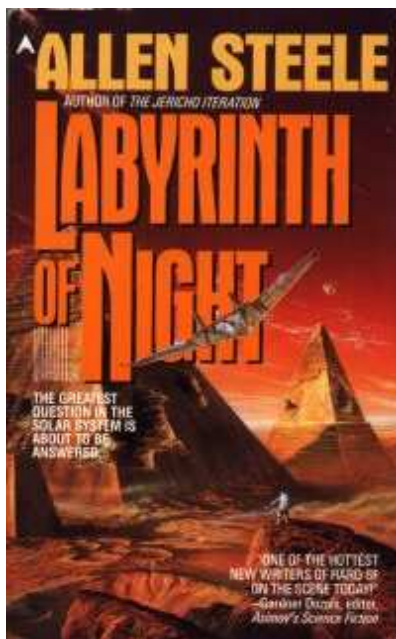
Allen Steele má tu smůlu, že se rozhodl psát tvrdou sci-fi zasazenou do velmi blízké budoucnosti. I v případě *Labyrintu noci* se mu to trochu vymstilo. Ale pěkně popořádku.

Když v roce 1976 létaly Vikingy kolem Marsu, vyfotily mimo jiné i objekt připomínající lidskou tvář a poblíž něj i několik dalších objektů připomínajících obří pyramidy. Allen Steele se zamyslel, co by to mohlo znamenat, a v roce 1992 jsme se to mohli dozvědět i my. Letošní snímkování Marsu vnáší do celé věci jistý rušivý moment, nicméně zatím se nepodařilo teorii martánského obličeje ani plně potvrdit, ani plně vyvrátit. O tom však někdy jindy. Nyní zpět k románu.

Nejde o nic menšího, než o pokus o navázání kontaktu. Tentokrát ze strany mimozemské civilizace, která na Marsu přistála před dávnými věky a která trpělivě vyčkávala pár tisícovek let na chvíli, kdy se lidé odpoutají od své rodné hroudy a zamíří také k sousedům. Aby nebyl kontakt pro Pozemšťany procházkou růžovým parkem, připravila tajemná civilizace cosi na způsob bludiště, na jehož konci čeká na lidi Kontakt.

Allen Steele: Labyrinth of Night. Obálka: Bob Eggleton. Ace, New York, 1992, 340 str., brož., \$5.99.

-jtp-

Jak už to tak v blízké budoucnosti chodí, ve vesmíru spolupracují Američané, Rusové, Japonci i Evropané v poměrné svornosti, aby společnými silami dospěli k vysněnému cíli. Nebyl by to ovšem Steele, aby nezasel sémě zloby, které postupně vyroste v košatý strom nevraživosti a rivality na život a na smrt. Díky dozvukům studené války (v době vzniku románu) je za rušivý element zvolen zástupce Veliké země, kterého synovci strýčka Sama pacifikují jen za cenu lidských životů. Ale dost o ději.

Z předchozích řádků se může zdát, že se jedná o klasiku v rambovském stylu, Steele však není prostoduchý jednobarvný Yankee, který nebere nikoho, kdo nežije na území pokrytém hvězdami a pruhu. Jeho ironie se projeví i v poměrně překvapivé pointě, jaká se u románů běžně nevidá. Když člověk přehlédne určité nesrovnalosti mezi Steelovou blízkou budoucností podle roku 1992 a mezi výhledy z roku 1998, čeká ho napínavý příběh protkaný zajímavými nápady, moderní technikou, statečnými i zbabělými lidmi a tajuplnými mimozemšťany.

Z Hugovy kovárny

Možná se i k vám doneslo, že Hugo je literární cena udělovaná každý rok u příležitosti Worldconu mj. i ve 4 literárních kategoriích. Publikovat vítězné romány je celkem snadné. Horší je to ovšem u povídek, novelet a novel. A proto čas od času vychází antologie, která obsahuje vítězné práce z těchto malorozsahových kategorií. Ta prozatím poslední – s pořadovým číslem IV – vyšla loni pod taktovkou Gregoryho Benforda a obsahuje ročníky 1992-1994.

Povídka *A Walk in the Sun* Geoffreya Landise vyšla před časem v Ikarii, takže je pravděpodobně českému čtenáři známá. Pojednává o trosečnici na Měsíci, která musela kvůli přežití tuto oběžnici oběhnout. Samota měla samozřejmě vliv i na její psychiku. Zajímavý nápad, navíc velmi dobře zpracovaný. Na tomto příkladu je vidět, že tvrdá sci-fi s kosmickými kulisami se dá napsat i v 90. letech.

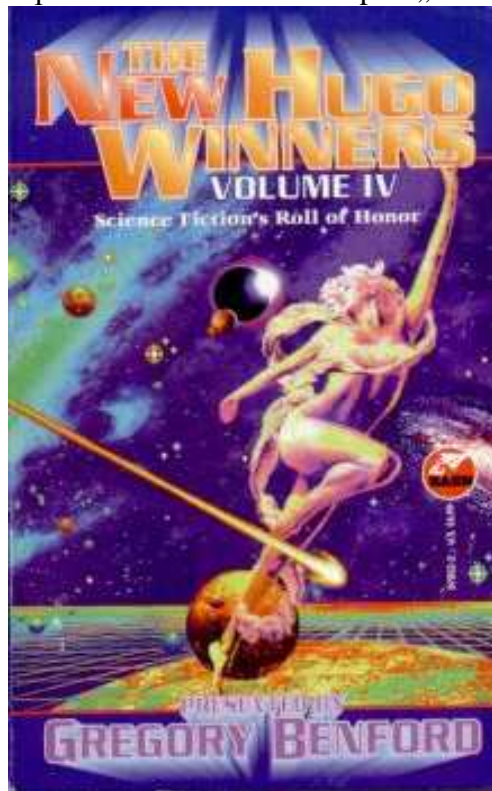
Gold Isaaka Asimova patří k jeho posledním pracem. Autor nás seznamuje s multimediálním umělcem, který tvoří virtuální příběhy za pomoci počítačů. V úvodu nahlížíme do postupu při adaptaci Shakespearova Krále Leara, která samozřejmě končí úspěchem. Ten přiláká autora sci-fi, který chce vstoupit do historie dramatizovanou verzí jednoho ze svých románů. Aby režiséra motivoval, nabídne mu odměnu ve zlatých mincích. To je v době elektronických bankovních transakcí velmi zajímavá nabídka. Režisér ji přijímá. Čtenář pak může sledovat řešení různých problémů, s nimiž se realizační tým postupně setkává. Asimovův styl mi příliš nesedí a ani tato povídka můj celkový postoj nezměnila. V kratším rozsahu by možná byla stravitelnější.

Beggars in Spain Nancy Kress vyšel později i jako román. Nicméně Huga v roce 1992 získala stejnojmenná noveleta. Autorka se zde zamýšlí nad možnými důsledky genových manipulací na člověku. Vytvoří lidi, kteří nemusí spát, čímž získávají nejen spoustu času navíc, ale i další schopnosti, o nichž neměl zpočátku nikdo ani potuchy. Dobře rozehraný příběh se zamýšlí nad možnými důsledky a vede k závěru starému jako lidstvo samo – odlišní jedinci bývají eliminováni. Pokud se nedokážou ubránit. Autorka také staví do protikladu negativní vztah „široké veřejnosti“ k nespavcům s jejich sklony k zodpovědnosti a potřebou pomáhat.

Even the Quen Connie Willis je humorně laděná hříčka pohrávající si s ženským měsíčním cyklem. V budoucnosti totiž mohou ženy zapomenout na auvajs s křidélky. Najde se samozřejmě pár extrémistek – milovnic starých pořádků. My se seznamujeme s rodinou, jejíž příslušnice se k oné skupině přidá. Krátce nato se sejde rodinný ženský sněm, který má celý problém vyřešit. Protože se jedná o grotesku zdařilou, příliš vám neprozradím, když vám řeknu, že vše dobře skončí a cyklistky přijdou o jednu příslušnici klanu.

Taktéž *The Nutcracker Coup* Janet Kagan přinesla před časem Ikarie, V tomto příběhu se seznamujeme s pozemskou vyslankyní u mimozemské civilizace, které se poměrně úspěšně podaří navázat kontakt. A to díky Vánocům a louskáčku na ořechy. Autorka celkem zdařile vyjádřila cizost cizí civilizace i proces sblížování a rostoucího porozumění dvou odlišných druhů.

Barnacle Bill, the Spacer Lucia Sheparda vypráví příběh prostoduchého pomocného dělníka, který se narodil jen díky podvodu své matky. Na vzdálené vesmírné stanici totiž není dost místa pro „nezdravé“ lidi. Hlupák Bill přežívá jen díky zastání jednoho ze staničních policistů a postupně se stává i členem jeho rodiny. Mezi kolonisty se vloudí zástupci jakési novodobé mafie, kteří postupně získávají nad stanicí moc. Čtenář může sledovat dvě linie – boj policisty proti zlověstnému spolku a utkvělou myšlenku idiota, která jej nutká k rozhodujícímu činu. Obě tyto cesty se spojí v dramatickém závěru. Shepard zde vytvořil uzavřený svět s malým počtem jedinců, který nemůže vést k ničemu jinému než k ponorkové nemoci ve velkém. Na to by neměli zapomínat ani konstruktéři budoucích základů na

Měsíci nebo na Marsu.

Connie Willis patří mezi notorické sběratelky cen, o čemž svědčí další Hugo, tentokrát za povídku *Death on the Nile*. Jak název napovídá, hrdinové příběhu se ocitají v podivném světě vydávajícím se za Egypt, kde je asi nečeká nic dobrého. Skupinka amerických turistů cestuje zdánlivě do Egypta, hlavní hrdinka však tuší, že cíl jejich cesty se od skutečné země pyramid poněkud liší. Snaží se o tom přesvědčit své spolčníky, těm však připadá všechno zcela normální. Podivné reálie vytvářejí kulisu tajemna a dávají tušit tajuplný závěr. Autorka zde předvedla, že umí napsat nejen grotesku, ale i psychologicky laděný příběh ze zászvěti.

Georgia on my Mind je nejen povídka Charlese Sheffielda z roku

1993, ale i blues Raye Charlese z roku 1960. Ten první nám v bluesovém rytmu přináší pátrání skupiny vědců po nejstarším počítači novověku – analytickém stroji Charlese Babbage. Pátrání je to zajímavé, protože je známo, že Babbage svůj stroj neustále zdokonaloval, takže se mu nikdy nepodařilo dovést jeho konstrukci k úspěšnému konci. Sheffield umisťuje hlavní část děje na Nový Zéland, kde jeden z hrdinů objeví stopy vedoucí k funkčnímu analytickému stroji. Poté se rozehrává složitá operace zapojující odborníky z různých oborů a vedoucí k určení místa, kde se může vzácný exemplář nacházet. Autorova znalost reálií a jeho schopnosti pomáhají vytvořit věrohodný obraz, ve kterém čtenář neví, co je ještě pravda, a co už autorova fabulace.

antologie: *The New Hugo Winners IV* (editor Gregory Benford). Obálka: Bob Eggleton. Baen, Riverdale, 1997, 537 str., brož., \$6.99.

-jtp-

Inspirace Eliotem

Jedním z velkých zdrojů inspirace Dana Simmonse je pravděpodobně T. S. Eliot. A druhým Eliotův zastánce Ezra Pound. Alespoň některé náměty tomu napovídají. Mimo jiné i název Simmonsovy sbírky, který je parafrází na jeden Eliotův verš. Kniha obsahuje 13 útvarů v rozsahu povídka až novela a představuje průřez autorovou tvorbou z 80. let. Než se do toho pustíme, neodpustím si ještě jednu poznámku. Po přečtení této sbírky jsem dospěl k závěru, že Simmons se se svými oblíbenými příběhy jen těžce loučí, a proto je dříve nebo později přepracuje na román. Z této sbírky už takto dopadly čtyři povídky.

Úvodní *The River Styx Runs Upstream* mu pomohla získat postavení mezi spisovateli. Zvítězil s ní totiž ve velké konkurenci soutěže časopisu *Twilight Zone*. Tento hororový příběh přistupuje poněkud netradičně k problematice zombií. Živí mrtví jsou totiž oživováni na přání pozůstalých. Jejich existence však ztrácí veškerou šťávu, takže jsou rodině spíše na obtíž. Příběh je vyprávěn malým chlapcem, který jediný přijal oživenou zesnulou matku, jako by nikdy nezemřela. Ve svém přístupu k mrtvolám vytrvá až do dospělosti. Proti gustu žádný dišputát.

Eyes I Dare not Meet in Dreams vypráví příběh člověka schopného vnímat

Posledním z příspěvků v této sbírce je *Down in the Bottomlands* Harryho Turtledova. Tento odborník na paralelní dějiny nás zavádí do světa, ve kterém se část pevniny nachází pod úrovní mořské hladiny. Velkou proláklinu chrání před zatopením horský masív, jehož zhroucení by mělo nedozírné následky. Čtenář provází skupinu turistů, která se vydává do vyprahlé rezervace. Vše okořenila detektivní zápletka, protože jeden z turistů je zavražděn. A v tu chvíli se zajímavá exkurze do vyprahlého světa mění v závod s časem, ve kterém jde téměř o všechno. Autor zde stvořil příběh, ve kterém mohl rozebrat mentalitu některých národů bez toho, aby na něj byla uvalena klatba. Zároveň poskytl útěchu tuzemskému čtenáři třesoucím se zimou, protože mu ukázal, že i teplo má své stinné stránky.

myšlenky všech ostatních lidí. Když se mu po smrti manželky zhroutí soukromý šťastný svět, rozhodne se jej hledat a opravdu se mu to nakonec podaří. Tato povídka se stala podkladem pro román *The Hollow Man*.

Vani Fucci is Alive and Well and Living in Hell si bere na mušku televizní kazatele. Autor zde konfrontuje tyto žvanily posedlé peněží s člověkem přicházejícím z pekla.

Vexed to Nightmare by a Rocking Cradle se odehrává v dystopickém světě, ve kterém po vzestupu hladiny moří přežívají lidé jen ve vyšších patrech mrakodrapů. Novodobý hlasatel víry právě je vybaven satelitním přijímačem, který má zajistit příjem signálu televizního kazatele. Asi autorovi pěkně hnuli žlučí.

Remembering Siri vypráví příběh pilota, který si vinou teorie relativity v praxi se svou milou příliš neužil. Potkali se (do partnerčiny smrti) všehovšudy pětkrát, i tak ovšem mezi nimi existovalo silné citové pouto. Tento příběh se stal posléze součástí *Hyperionu*.

Metastasis přináší nový pohled na původce rakoviny. Umě rozehraný a mírně paranoidní příběh je jedním z vrcholů této sbírky. Autor dokáže navodit správný pocit ve správnou chvíli a měnit rytmus povídky tak, jak je třeba.

The Offering je televizní scénář založený na předchozí povídce. Značně se snížil počet jednajících postav i plocha, na které se příběh odehrává. Je to celkem ilustrativní případ, jak asi mohou vznikat filmy vytvořené podle literární předlohy.

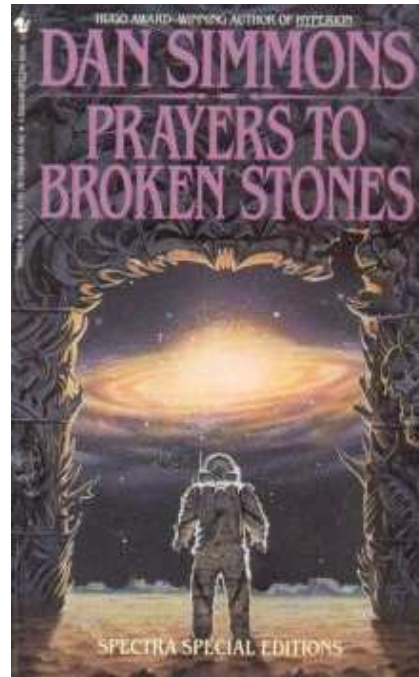
E-ticket to 'Namland vypráví o zábavním parku, který vyrostl ve Vietnamu v 90. letech (safra, to už není moc času), a který připomíná prozatím poslední prohranou válku, kterou vedly USA. Návštěvníci si zde mohou na vlastní kůži vyzkoušet, jaké to bylo, když si američtí hoši odletěli zastřílet do Vietnamu. Barvitě obrazy jsou poněkud narušeny rozmlženým koncem, který je opravdu jen lehce načrtnutý.

Iverson's Pits se vrací k další poslední válce, tentokrát poslední na území dnešních USA. Veteráni z bitvy u Gettysburgu totiž mizí za podivných okolností. My sledujeme osudy posledního žijícího účastníka podřízeného neschopnému plukovníku Iversonovi. Hororově laděný příběh opět přináší patřičnou dávku napětí a nechybí ani strach. Když se nad tím tak zamyslím, Simmonsovy horory se mi líbí víc než jeho sci-fi.

Shave and a Haircut, Two Bits se dívá na otázku upírů z trochu jiné stránky. Upíři zde totiž nejsou klasičtí savci plížící se nocí, ale podivné bytosti žijící v symbióze se svými hostiteli. Příběh je vyprávěn (opět) z pohledu malého chlapce, který s kamarádem něco tuší a špehuje podezřelé osoby tak dlouho, až se dočká odpovědi na všechny otázky.

The Death of the Centaur zřejmě reflektuje dobu, kdy autor působil v roli učitele. Příběh vyprávěný oblíbeným učitelem pozorným žá-

Dan Simmons: Prayers to Broken Stones. Obálka: Gary Ruddell. Bantam Spectra, New York, 1992, 403 str., brož., \$5.99.

kům posloužil jsou zdroj inspirace k sérii Hyperionu. Významnou postavou je opět (ano, uhodli jste) malý chlapec, který je trochu jiný, než všechny ostatní děti.

Two Minutes Forty-five Seconds nám přibližuje těžký život člověka, který se cítí odpovědný za havárii raketoplánu Challenger. Nejhorší ze všeho je tíže vlastního svědomí. Ta nakonec dovede našeho nešťastníka do pozice jeho domnělých obětí. Příběh sestříhaný ze tří nití působí dynamicky a opravdu navozuje dojem, že jej stihnete přečíst za stejnou dobu, jaká je uvedena v jeho názvu. Myslím ale, že se vám to nepodaří.

Carrion Comfort se stala odrazovým můstkem ke stejnojmennému románu, který pomohl Simmonsovi patřičně se prosadit na poli hororu. Seznamujeme se zde s osudem jakýchsi mentálních upírů, kterým prodlužovaly život smrti ostatních. Mentální schopnosti těchto jedinců jim navíc umožňovali vyhlédnuté oběti podle libosti ovládnout. I tento horor se mi velmi líbil. Je dostatečně drsný a dostatečně bezohledný na to, aby vás přinutil aspoň chvíli se bát otevřít dveře do vlastního pokoje. Kdoví, kdo se za nimi může skrývat s pohrabáčem v napřažené ruce.

Na sbírce je zajímavý i dvojitý pohled na první setkání – Simmonsova „objevitele“ Harlana Ellisona a Simmonse samotného. Ten první byl poctěn úkolem napsat úvod, zatímco ten druhý na toto setkání vzpomíná v úvodu ke své první publikované povídce. I další autorovy úvodní řeči určitě stojí za přečtení. Dávají nám totiž možnost seznámit se nejen s dílem, ale i s člověkem, který stojí za ním.

-jtp-

Nové časopisy

Magazín záhad 2/98. Čtvrtletník časopisu *Fantastická fakta*

Z obsahu tohoto čísla: Po stopách padlých andělů, Vrazi vyplouvají z hlubin, Tajemství dračího chrámu,

Kdo přichází v hodině vlků?, Synové kultu boha Anubise

FaktaX

Zcela nový časopis, zatím vyšla dvě čísla.

Bibliografie: Lois McMaster BUJOLD

(* *Columbus, USA, 1949, Hugo 1990, 1991, 1992, 1995, Nebula 1988, 1989*)

Romány

Název	Rok	Poznámka
Borders of Infinity	1989	
The Spirit Ring	1992	
Cordelia's Honor	1996	

Série

Název	Rok	Poznámka
Falling Free	1988	Quaddies – Nebula
Shards of Honor	1986	Cordelia Vorkosigan
Barrayar	1991	CV - Hugo
Cordelia's Honor	1996	CV
The Warrior's Apprentice	1986	Miles Vorkosigan
The Vor Game	1990	MV – Hugo
Ethan of Athos	1986	MV
Brothers in Arms	1989	MV
Borders of Infinity	1989	MV
Mirror Dance	1994	MV – Hugo
Cetaganda	1996	MV
Memory	1996	MV
Young Miles	1997	MV
Komarr	1998	MV
A Civil Contract	1999	MV

Sbírky povídek

Název	Rok	Poznámka
Women at War	1995	koeditorka
Dreamweaver's Dilemma	1996	MV

Povídky

Název	Rok	Poznámka
Barter	1985	
The Hole Truth	1986	
Borders of Infinity	1987	
The Borders of Infinity	1987	
Labyrinth	1989	
The Mountains of Mourning	1989	Hugo, Nebula

Weatherman	1990
The Adventure of the Lady on the Embankment	1996
Dreamweaver's Dilemma	1996
Garage Sale	1996

-jtp-

ZVĚDAVÁ PUTNA

Lois McMaster Bujold na Worldconu 1997

Loňský Worldcon byl hotovou žní pro fanoušky, kteří mají přístup k Internetu. V rámci této akce se totiž uskutečnily desítky interaktivních rozhovorů, kterých se mohli účastnit zájemci z celého světa. Do žhavého křesla dotazovaných usedali známí autoři, kteří odpovídali i na otázky, které obyčejně v novinách ani časopisech nenajdete, ale samozřejmě i na otázky, které dostávají při každé příležitosti. Dnes se podíváme na Lois McMaster Bujold, jejíž práce se u nás začaly objevovat teprve nedávno. Ale dost úvodních řečí. Lois dostane značku **L**, zatímco tazatelé z Internetu budou shrnuti pod písmeno **T**.

T: Přečetl jsem už všechny knihy o Milesovi, které jsem sehnal.

L: Právě vyšla v paperbacku *Paměť*. Další díl, který se bude jmenovat *Komarr*, jsem právě dokončila. Vyjde v červnu 1998 v hardbacku.

T: Uvidíme ještě někdy Malou ženu, která se snažila svést Gregora?

L: To byla Velitelka Cavilo. V současnosti s ní neplánuju nic dalšího, ale pokud vím, stále ještě tam někde žije.

T: Jak těžké je napsat knihu?

L: Jak těžké? No, zkuste si to a uvidíte. Je mnohem snazší říct, jak *dlouho* to trvá, což je v mém případě mezi jedním a půldruhým rokem.

T: Zkoušel jsem to. Ale nejvíc, kolik jsem napsal, je tak jedna, dvě kapitoly.

L: Jedna kapitola na jeden pokus. Aspoň je vidět, že svedete napsat jednu kapitolu. Napište další kapitolu. Opakujte to 22-krát. Ovšem přiznávám, že provázat je vzájemně je těžší.

T: Jaký druh literatury píšete?

L: Většinou píšu dobrodružné příběhy založené na postavách. Napsala jsem 13 románů a jednu sbírku a podílela jsem se na sestavování antologie *Ženy ve válce*. Mé práce jsou přeloženy do 13 jazyků a získaly 8 ocenění.

T: Jaké máte pocity před letošním udělováním Hugů?

L: Nejsem tak nervózní jako v prvních 5 případech, kdy jsem byla v kandidátce. Člověk si

zvykne. Hrozně se mi líbí román *Paměť* a těší mě, že je mu věnována taková pozornost.

T: Řekla jste si jednoho dne „A dneska začnu psát“, nebo vás k psaní něco dovedlo?

L: Začala jsem psát už v 8. třídě, ale všechno to byly už mnohokrát omleté věci. S původními pracemi jsem začala po třicítce. Vězela jsem tenkrát v malém městečku v Ohiu bez práce a se 2 malými dětmi, a

musela jsem dělat něco, čím bych nám zajistila nějaký příjem.

T: Jak vypadá obálka vaší nové knihy?

L: Ještě jsem obálku *Komarru* neviděla, ale můj vydavatel mi před chvílí říkal, že se práce na ní ujal Gary Ruddell.

T: Myslíte si, že protože jste žena, jsou vaše díla kritizována přísněji, obzvlášť v takovém mužsky orientovaném žánru?

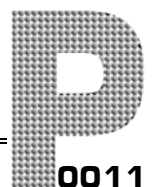
L: Moje SF je řazena mezi válečnou. Vůbec si nemůžu stěžovat na své kritiky, většinou jsou pochvalné.

T: Nevyšla některá vaše kniha na kazetě?

L: Ano. Právě vyšly první tři. U Reader's Chair. Jsem spokojená. Úroveň jejich produkce je opravdu vysoká.

T: Jaké atmosféře dáváte při psaní přednost? Preferujete hudbu nebo ticho, světlo nebo šero, denní čas?

L: Ke psaní potřebuju klid a samotu. Hudba mi slouží k inspiraci, ale ne přímo při psaní. Z důvodu nutnosti píšu

- v době vyučování, ale od podstaty jsem noční pták.
- T: Jací jsou vaší oblíbení autoři? Myslíte si o někom, že má vliv na vaše dílo?
- L: Mnoho autorů. Ten seznam se stále rozrůstá. Namátkou třeba Poul Anderson, James H. Schmitz, Cordwainer Smith, Dorothy Sayers, Conan Doyle, Dumas...
- T: Napsala jste něco pro jiná média (počítačové hry, televizi, film, comics, apod.)?
- L: Ne. Jsem od podstaty romanopisec. Poslední povídku jsem napsala v roce 1986. Jednu knihu si vybrali ke zfilmování, ale nejsem si jistá, jestli se to někdy podaří.
- T: Kterou knihu?
- L: Warner Brothers si zamluvili *Bojovníkova učně*.
- T: Myslíte si, že se jí dostane patřičné pozornosti, pokud dojde k natáčení?
- L: Ehm, ne. Viděla jsem scénář. Nedokážu ho zhodnotit jako scénář, ale původní knize se to skoro vůbec nepodobá.
- T: Můžete to nějak ovlivňovat?
- L: Ne, nemohu. A vlastně ani nechci. Malá Lois nepracuje dobře ve skupině. Jednou z věcí, která se mi na románech obzvlášť líbí, je, že mám vše pod vlastní kontrolou.
- T: Bylo někdy něco „ztraceno při korekturách“, co by podle vás nemělo?
- L: Velmi málo. Korektury v Baenu nejsou nijak zásadní, a vždy ku prospěchu věci. Ostatně – všechny změny v textu si dělám sama po telefonickém rozhovoru s redaktory. Nikdo nedělá žádné změny *místo* mě.
- T: Vypadá to, že spolupracujete s vynikajícím nakladatelstvím.
- L: Baen je na mě hodný. Obzvlášť se mi líbí, že mé knihy průběžně dotiskují.
- T: Kdyby to tak dělali i ostatní!
- L: Průběžné publikace jsou obzvlášť důležité pro takové rozsáhlé a provázané série jako jsou ty moje.
- T: Dívají se na vás lidé přes prsty, když jim řeknete, že píšete válečnou SF? Nebo už to není tak divné, že píše podobný druh beletrie i žena?
- L: Čtenáře SF má práce nepřekvapuje. Mí sou sedí si na to zvykli. A já se zase tolik s cizími lidmi nebavím. Jednou se mě kdosi zeptal, jestli píšu knihy pro děti, tak si totiž lidé běžně představují úlohu spisovatelek.
- T: Jak se vám zatím líbí letošní Worldcon?
- L: Je úžasný. Šla jsem spát hodně pozdě a vstávala jsem hodně brzy, podepsala jsem už stovky knih a dobře jsem se bavila se svými fanoušky. A také jsem si experimentálně ověřila, že není dobré příliš popíjet se svým agentem. Teď už si do konce vystačím s ledovým čajem.
- T: Víím, že jste nenasytný (další a další knihy) a vy jste právě dokončila *Kommar*, ale máte už nějaké nápady na další knihu?
- L: Z další knihy už mám načatou 1. kapitolu.
- T: Můžete nám o ní něco říct?
- L: Má pracovní název *Císařova svatba*, což spíš popisuje situaci než obsah. Plánuju, že všechny střety budou společenské.
- T: Děláte si mezi knihami přestávku, nebo se prostě vrhnete hned na další?
- L: Občas mívám delší přestávku. Dost mě vysílil *Zrcadlový tanec*, takže jsem si musela oddechnout, abych mohla začít s *Getagandou*. Ta nová kniha na tu předchozí poměrně navazuje, takže je snazší pokračovat bez přestávk.
- T: Dočkáme se něčeho dalšího z *Dendarii*?
- L: Nevím kdy, ani jestli se ještě vrátím k *Dendarii*.
- L: Kterou ze svých knížek máte nejraději?
- L: *Kommar* je plná nových postav, s výjimkou Milese a Lorda Auditora Vorthyse, se kterým jsme se krátce setkali na konci *Paměti*.
- T: Je Miles vytvořen podle někoho skutečného?
- L: Miles má hodně předloh. Fyzicky je podobný jednomu skvělému lékárníkovi, se kterým jsem pracovala, a o kterého jsem se mohla opřít. Emocionálně sdílí můj syndrom „syna slavného otce“. Zbytek pochází z mnoha dalších zdrojů.
- T: Můžete stvořit ženy jako temné postavy?
- L: Ženy mají vždy temnější pohled na svět. Podívejte se například na Jamese Tiptreeho, Jr.
- T: Když to na mě přijde, bývám pořádně temný a cynický.
- L: Spíš klaustrofobický než temný.
- T: Myslíte si, že jste zachytila ten temný pohled na svět v postavě Fiametty z *Duchovního kruhu*?
- L: Hm, ano. Chcete-li ji popsat realisticky v její době, měla opravdu málo na vybranou. A navíc ta knížka patří k temné fantasy, se svou nekromantikou a tak.
- T: Pokud by se neobjevila Taura v *Komarru*, vrátila byste se kvůli ní k *Dendarii*?

L: Chci něco udělat s Tauřinou smrtí, ale ještě jsem se nerozhodla, jak ji zasadím do příběhu.

T: Velmi se mi líbil *Duchovní kruh*. Chystáte se někdy v budoucnosti napsat další fantasy?

L: Mám ještě pár námětů na fantasy, ale nedostanu se k tomu letos, protože letošek už jsem v podvědomí věnovala knize o Milesovi. Velmi ráda bych napsala další fantasy. Třeba příští rok.

Připravil -jtp-

POLEMICKÁ PUTNA

Otazníky kolem sci-fi

Libuše Čermáková

Úvodem je vhodné projevit naději, že popsané problémy si neudrží trvalý charakter. Jakmile je jednou pojmenujeme a přesně určíme, jsme na nejlepší cestě k jejich zodpovědnému řešení.

Některým českým ctitelům sci-fi se to nezamlouvá, ale američtí autoři trvale přitahují značný počet našich čtenářů.

Tento stav má několik příčin. Ty jsme z větší části nemohli ovlivnit. Často se jedná o nyní tolik populární obdiv k USA, což souvisí s pochopitelnou reakcí na kdysi preferovanou provýchodní orientaci.

V podstatě je současná situace zákonitým vyústěním dlouho trvajících vývoje, podněceného totalitním a důsledně záporným náhledem popírajícím svobodu myšlení.

V části světa, nezasazené direktivním řízením společnosti, nebyly umění kladeny překážky ze strany mocenských či dokonce politických složek stojících u kormidla toho kterého systému. Z toho vyplývá, že naši sci-fi nutně poznamenala nepřítel tehdy vládnoucích vrstev. Nepřirozené ovzduší ubíjí veškeré umění, proti tomu není imunní ani jinak velice odolná sci-fi.

V posledních, už svobodných letech se naše sci-fi tříští. Jde vlastně o dva směry, které ale nejsou přesně ohraničeny, tudíž se často prolínají, a tak vytvářejí i další, mnohdy velice různorodé podskupiny, příklánějící se tím či oním směrem. Pokud to prospívá čtenářům, proč ne?

Proto se nám nabízí proklamativně hodnotná literatura, určená tzv. „fajnšmekrům“. Pak nám zbývá většinová a bohužel občas i zneužívaná část, snažící se oslovit co nejširší vrstvy – ty, jejichž vkus bývá mnohdy neprávem znevažován.

Tady je třeba si připomenout významný aspekt. Bude-li kterékoli dílo označeno odborníky za pozoruhodné, a přesto si nezíská ani vydavatele ani čtenáře, jeví se názor znalců jako ne-

kvalifikovaný. Ono už nějaký čas neplatí, že lidé by se měli obdivovat jen tomu, co jim bude doporučeno – i literatura se nám osvobozuje. Umění má přinášet potěšení a zábavu, v tom spočívá jeho hlavní smysl a užitek. Pokud se budeme zdržovat marnými úvahami a bádát nad vhodnými či nevhodnými směry, přičemž pomineme sám základní účel, prospějeme nanejvýš vlastní pyšle.

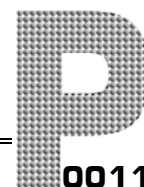
Tím se v žádném případě nezastávám lahůdek typu „Perry Rhodan“ – to je totiž úplně zvláštní kategorie. O její úrovni je veškerá diskuse zcela zbytečná.

Jiný je někdy velice těžko definovatelný vztah mezi naší a americkou sci-fi. Trochu nás mate už samo pojmenování. Nesmíme zapomenout, že i dobrá literatura je ve své podstatě nadnárodní – tak, jako všechno ostatní kvalitní umění. Okázalý izolacionalismus, zakládající si na místních zvláštностech, svědčí nanejvýš o zbytnělé ješitnosti.

Místními specifiky lze ospravedlnit leccjaký nesmysl. Tento jev se nebezpečně blíží projevům literárního snobství, které proniká i do sci-fi. Takový stav prospívá jednotlivcům. Nikdy neslouží ku prospěchu celku.

Rozlišování kvality dle místa původu – to snad současnému umění ani nepřisluší. Valná většina čtenářů očekává od sci-fi především zábavu, snese i nějaké to poučení a mnohdy dokonce trvá na stylu jak intelektuálním, tak i srozumitelném. To proto, že i sci-fi má tendenci proniknout mezi nejširší vrstvy případných zájemců. To se netýká předem přesně definované skupiny spojené společně užívanou lokalitou, původem či zájmem, povoláním, apod.

Proto je poněkud zarážející, jestliže trváme na vlastní odlišnosti. Vždyť během posledních desetiletí se vzdálenosti zkracují a rozměry celé naší planety splývají – takže odkazy na národní zvláštности

působí až směšně. Pak ale dochází i k tomu, že se někteří znalci zcela vědomě vzdalují zájmům většiny čtenářů.

Podstata problému tkví v nedokonalém rozlišení. Pleteme dohromady místo, kde dané dílo vzniklo, a kvalitu, která by se měla odvíjet spíše od schopností autora. Tak jsme se propracovali k takřka pejorativnímu významu, který americké sci-fi s oblibou přisuzujeme. Neopodstatněně naznačujeme její úpadkovost a současně vynášíme až do nebes naši domácí produkci.

Čím tento postup prospívá žánru? Vždyť literatura může být dobrá nebo špatná – bez ohledu na místo, kde vznikla.

Tady se projevuje i negativní vztah k americké dravosti – tedy k tomu, že tamní autoři jsou nuceni respektovat především čtenáře.

V USA totiž nikdy nepřestala působit ona přislovečná a neviditelná ruka trhu.

Postkomunistické státy představují vytoužené pole neorané. I literatura je vlastně kšeft. My se jen marně pokoušíme vzdorovat a vzpíráme se americkému snu. Máme husí kůži z lepkavé sentimentality – a je to v naprostém pořádku. Jenomže filmovým scénám z romantických filmů je většina americké sci-fi hodně vzdálená. I když jí nelze upřít jistou schématickosti, opět odvozenou od toho, co láká diváky či čtenáře. Ani tento úkaz nemůžeme ztratovat, neboť ho sami časem převezmeme – jinak nelze obstát v tvrdé konkurenci, která bezohledně proniká do všech oborů lidské činnosti, sci-fi nevyjímaje.

PUTNA NA PRAHU 3. TISÍCILETÍ

Čínu přepadla „mobilomanie“

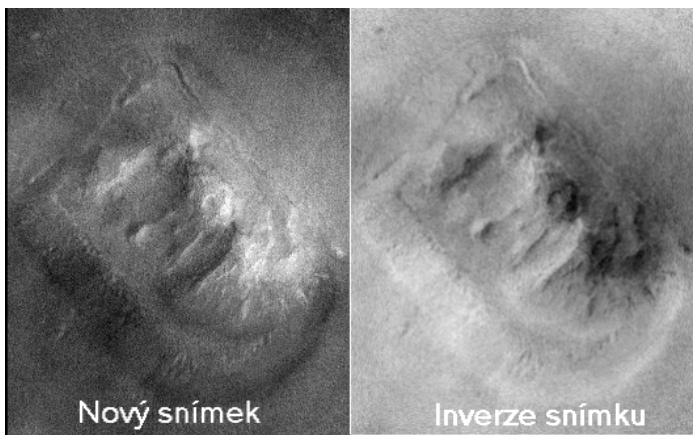
Zdvojnásobení počtu uživatelů mobilních telefonů v Číně za pouhých třináct měsíců z deseti na dvacet milionů udělalo z této nejlidnatější země světa třetí největší trh na poli těchto komunikačních prostředků. Více uživatelů mobilů je jen ve Spojených státech a Japonsku. Je však

jen otázkou času, kdy tyto země o své prvenství přijdou. „Očekáváme, že uživatelů bude na přelomu tisíciletí 50 milionů,“ uvedl zástupce ředitele čínského úřadu mobilních telekomunikací Li Süčchuan.

Mladá fronta Dnes 20. 8. 1998

ZE SVĚTA VĚDY A TECHNIKY

Martěanský Rorsarchův test

Když poslední snímky martěanského „obličej“ párkrát prožente počítačem a upravíte sklon způsobený úhlem snímání, získáte zase něco, co vypadá jako tvář.

I když NASA zveřejnil podrobnější verzi fotografií nasnímaných družicí „Mars Global

Surveyor“, stále ještě neexistuje jasná odpověď na otázku týkající se věrohodnosti snímků pořízených sondami Viking v roce 1976. Dále je tedy možno vést debaty, zda se jedná o (poměrně zvětralou) uměle vytvořenou tvář, nebo přirozený skalní útvar, který jí pouze připomíná.

„Cítím, že existuje určitá možnost, že je to přírodního původu, my se ale konečného závěru zdržujeme,“ řekl Stanley McDaniel, spolusestavovatel knihy „The Case for the Face“ a člen společnosti Society for Planetary SETI Research, skupiny vědců, kteří se domnívají, že tvář na Marsu je umělého původu.

Tvar připomínající obličej, který se poprvé objevil před 20 lety na dvou snímcích z Vikinga, leží v oblasti Cydonie. Někteří z těch, kdo zkoumali záběry této oblasti, také prohlašují, že na nich rozeznali pyramidy a geometricky rozmístěné kupy – tedy jakési ruiny.

Většina vědců zkoumajících Mars nazývá tyto objekty „horami“. Předpokládá se, že oblast sestává z různých vrstev hornin, které zvětrávaly rozdílnou rychlostí, říká Mike Ravine z firmy Malin Space Sciences Systems, která vyráběla kamery pro Global Surveyor. „Ta tvář je jen zbytek,“ říká. „Zbyl jen tenhle malý kousek.“

Viking snímkoval danou oblast v odpoledních hodinách, kdy jsou vrhány delší stíny. Global Surveyor naopak snímkoval ráno. „Světlo dopadá obrazně řečeno na bradu, což celou tvář deformuje,“ říká McDaniel.

První snímky z Global Surveyoru byly také zkreslené, protože sonda neprolétala přímo nad danou oblastí, takže kamera zabírala vše z úhlu.

Tou dobou bylo nad severní polokoulí oblačno, což také ztěžuje rozeznávání detailů.

„Tvář není příliš viditelná, proto, jak je nasvícená,“ říká Mark Carlotto, další z výzkumníků SPSR. „Myslím, že můžeme prohlásit, že stále není nic jisté.“

Vědci se snímkům hodlají dále věnovat, chtějí na nich hledat symetrické objekty, detaily a další náznaky na možný umělý původ. „Čekali jsme na ty obrázky skoro 20 let,“ říká. „Teď můžeme ještě věnovat nějaký čas jejich studiu.“

Podle závěrů z července 1998 se může jednat jak o objekt přirozeného, tak umělého původu. Global Surveyor tedy příliš světla do otázky martánské tváře nepřinesl.

-jtp- podle ABC News, 7. 4. 1998

Odhaleno tajemství tělesných hodin

Vědci odhalili některá z tajemství biologických hodin, které řídí denní životní cykly. Zjistili, že u všech zvířat pracuje stejný systém. Biologické hodiny regulují denní činnosti, jako je spánek a bdění. Obtíže se změnou vnitřního času způsobují problémy tzv. „jet lagu“ nebo při práci na směny, jakož i některé poruchy spánku. Tyto hodiny také mohou vysvětlovat, proč k srdečním infarktům dochází častěji ráno a k astmatickým záchvatům obvykle v noci.

V časopisu Science byly zveřejněny dvě nezávislé studie, podle kterých vědci objevili významné podobnosti mezi systémy myší a octomilek. Předpokládá se, že denní rytmy jsou řízeny přepínáním určitých genů. Vědci totiž objevili geny biologických hodin, které jsou shodné u hmyzu i savců. Tento nový výzkum naznačuje, že tyto geny jsou ovládány kombina-

cí dvou bílkovin, která je obdobná jak u myší, tak u octomilek.

Profesor Joseph Takahashi, vedoucí katedry neurobiologie a fyziologie na Severozápadní univerzitě v USA řekl: „Vždy jsme si mysleli, že biologické hodiny mohou pracovat v různých organizmech stejně, ale tohle je opravdu první důkaz – stejné geny hrají totožnou roli u much i myší. Tyto geny vytvářejí překvapivě prostou a elegantní zpětnovazebnou smyčku aktivace a deaktivace genů, o kterou se opírá základní princip hodin u zvířat.“

Někteří neurobiologové věří, že se u vyšších druhů živočichů vyvinuly kolem tohoto „základního oscilátoru“ mnohem specializovanější mechanismy. Tyto schopnosti umožňují organismu upravovat si čas podle vlastní potřeby a podle měnících se světelných podmínek.

-jtp- podle BBC News, 5. 6. 1998

Sny o vesmíru se vykouřily

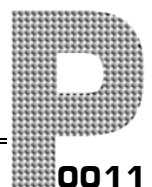
Podomácku vyrobená raketa Starchaser 3 – údajně jedna z nejvýkonnějších tohoto druhu na světě – se zřítěla krátce po startu na kopec Dartmoor v Anglii. Tato 7 m dlouhá raketa měla vylétnout do výšky 5 km za 34 vteřin. Zhruba po 100 metrech však prudce změnila směr a zaryla se do země. Havárie byla pravděpodobně způsobena závadou na motorech, které se nezažehly současně.

Steve Bennett, raketový vědec, který Starchaser 3 postavil, považuje i tuto havárii za dobrou zkušenost. „Člověk se celý život učí. Tohle nás nezastaví. Sice nás to o pár měsíců zdrží, ale my budeme pokračovat,“ prohlásil.

Na své plány s vynášením turistů na oběžnou dráhu ale bude muset nějaký čas zapomenout. Konstrukteři počítali s tím, že po úspěšném letu se jim podaří raketu zachránit a ještě letos upravit na let do mnohem větší výšky. Dalším krokem bude vynesení malé družice na nízkou oběžnou dráhu v roce 2001.

Starchaser 3 stojící 70.000 Liber a vážící 200 kg je zkonstruován tak, aby přistál zpět na Zemi za pomoci 6 padáků. Pan Bennett postavil raketu, která obsahuje 9 počítačů a 11 raketových motorů, v podstatě na koleně za 2 roky.

Před havárií prohlásil, že dou-

doufá, že se mu podaří odstartovat vesmírnou turistiku. „Za 10 nebo 15 let budou podobné lety raketou do vesmíru a zpět zcela běžné – jako když si teď babička kupuje letenku na Concor-
da,“ řekl před neúspěšným pokusem. „Budeme

se tomu plně věnovat. Jsem přesvědčen, že dokážeme vynášet lidi do vesmíru během 5 let. Nakreslil jsem plány a dokonce jsme vyrobili model vesmírného plavidla, jehož stavba bude stát 2,5 mil. Liber,“ dodal.

-jtp- podle BBC News, 20. 3. 1998

Strípky z vědy a techniky

Chirurgie na dálku

Jak vývoj ukazuje, věk chirurgie se skalpelem v ruce zvolna, ale jistě končí. Příčinnou není pokrok ve farmacii ani platové požadavky lékařů. Operace se prostě dostávají na do stádia, kdy je lidská ruka už není schopna zvládnout. Nyní přicházejí na řadu dálkově ovládané manipulátory s čím dál tím větším podílem počítače na řízení nástrojů. Zatím jsou to například operace srdce ve Francii. Brzy však budou následovat operace cév, nervů a mozku. Naděje na špičkové operátorské výkony i v těch nejzapadlejších končinách, jsou však na dlouhou dobu marné.

Spíše lze očekávat specializovaná zařízení zaměřená na náročné operace.

Záznamník vzpomínek

Tak by se také mohl nazývat nerv vagus. Bylo totiž zjištěno, že je-li stimulován krátce po přečtení textu, je úspěšnost zapamatování o 36% lepší.

Centrum barevného vnímání

se nachází v dolní části zadního mozku. Zjistili to prý vědci z Massachusettské všeobecné nemocnice.

ŠeS

Zapomeňte na cesty černými dírami

Zapomeňte na cesty do vzdálených galaxií za pomoci černých děr. Izraelští vědci prohlašují, že je to nemožné.

Podle časopisu New Scientist vyvinuli tito vědci počítačový program, který simuluje chování velmi silných gravitačních polí, která vzniknou ze zbytků hvězdy. Cvi Piran s Šakarem Hodem z Jeruzalémské Hebrejské univerzity prohlašují, že místo bleskového přenosu kosmické lodí přes kus vesmíru – jak si to představovali někteří astrofyzici – by obrovské síly černé díry rozcupovaly tuto loď na kousky.

„Simulace nám ukázaly, že při vzniku černé díry dojde zároveň ke vzniku nového druhu singularity (tj. bodu, kdy je zakřivení prostoročasu nekonečné a všechna hmota je rozložena) vlivem efektu zvaného inflace hmoty,“ uvádí se v časopisu. „Když se cestovatel přiblíží k černé díře, zdánlivá hmota černé díry vzroste do neko-

nečna. Takže v důsledku toho je cestovatel roztrhán na kousky,“ dodává. Piran týdeníku sdělil, že singularita probíhala celým systémem a nenechala žádný prostor, kterým by mohla proniknout hmota.

Černé díry zaměstnávají astrofyziky a astronomy proto, že toho o nich víme tak málo. Vědci shromažďují údaje o černých dírách už 20 let. Síla černé díry je tak velká, že do sebe vtahuje vše, co se k ní přiblíží. Nic nedokáže uniknout, dokonce ani světlo, které je do ní nasáváno podobně jako když se vypouští voda z umývadla.

Eric Poisson, astrofyzik z Gulephovy univerzity v Ontariu, označil výzkum Izraelců za „docela zajímavý kus práce.“ Časopisu New Scientist řekl: „Černou dírou není možno proniknout, pokud tam singularita působí jako zeď.“

-jtp- podle Reuters, 2. 9. 1998

FANDOM V PUTNĚ

Podzimní porada klubů

Podzimní porada, která se letos konala 17. října v Šumperku, přinesla několik zajímavých bodů. Mimo jiné jsme si vyzkoušeli i drobnou machinačku

při hlasování o nové Radě. Atmosféru potrhovalo i pípání debilních telefonů, jejichž majitelé je co chvíli odbíhali venčit kamsi mimo jednací síň. Padl i návrh na defenestraci, z jeho realizace

ale nakonec pro všeobecnou únavu potenciálních vyhazovačů sešlo. Ale pěkně popořádku.

Protože jsem se nějak nestihl přihlásit (povinné přihlašování předem – a na poslední chvíli – mi případně trochu složitě, ale co se dá dělat), rozhodl jsem se, že na Poradu klubů vyrazím nočním rychlíkem, ze kterého ráno vyskočím a čilý jako rybička skočím rovnýma nohama do dění, ze kterého stejně rovnýma nohama odpoledne vyskočím, abych byl do rozumného času doma v posteli. Samozřejmě, že se mi to nepovedlo. Ale to se dalo čekat. Na poradu jsem dorazil v časných ranních hodinách unavený jako pes a tato únava se se mnou táhla po dobu celého zasedání. Ještě, že mě na zpáteční cestě vlakem provázela Vašek Fořtík, který mě stíhal v důležitých momentech vždycky vzbudit. Ale to už zase odbíhám. Asi jako náš doživotní prezident, který přišel pozdě a navíc ani nezasedl k předsednickému stolu, aby se zase jednou podíval na celou záležitost z druhé strany.

Novým evergreenem se stala otázka manažera Fandomu. I na této poradě se začalo tímto bodem, který nám nakonec vystačil v podstatě na celé dopoledne. Rozebíraly se možnosti spolupráce Fandomu s periodiky, způsoby získávání nových klubů, návody, jak přilákat sponzory a jiné podobné věci. Došlo i na návrh na vedení výkazů činnosti jednotlivými kluby, podle kterých by se posuzovala jejich bonita neboli hlasovací síla. Tento administrativní zákrok byl zatím zažehnán, ale kdo ví, jak se vyvine do příští. Manažer by mohl mít asistenta – někoho, kdo si odbývá místo vojenské služby civilní –, nejdřív je ovšem třeba změnit některé legislativní věci a samozřejmě také sehnat peníze, z kterých by se tento asistent platil.

V rámci zapojování nových lidí se rozjel i projekt Duha, který klasifikuje označování starofanů

různobarevnými stužkami. Protože jsem se o něm zmiňoval v rámci své reportáže z Tatraconu, teď se o něm více šířit nebudu.

Uzávěrka CKČ byla posunuta na

konec listopadu, aby bylo dost času na redakční práci při sestavování sborníku vítězných prací. Protože se k hodnocení vrací i zástupci slovenské větve, musí soutěžící zasílat 4 kopie svých prací, aby je stihlo shlédnout a zhodnotit co nejvíce porotců. Ti se nadále rekrutují z dobrovolníků, převážně členů klubů zapojených ve Fandomu. Jakousi shodou okolností se mezi porotce dostali i členové našeho klubu. Uvidíme, jestli je ta záplava slov neskolí.

Pak už šlo všechno jako po másle. Asi proto, že účastníci byli docela unavení všeobecnou dopolední rozpravou. Jarní porada se uskuteční v Kopřivnici 16. – 18. dubna 1999. Kopřivnice zároveň podala jako jediná kandidaturu na pořádání Parconu 1999. Dostala naši důvěru, tak jsem zvědav, jestli ji nezklame. Ubytování by mělo být zajištěno pro cca 500 lidí.

Protože jsem odcházel před slavnostním ukončením, nestačil jsem si všechno zaznamenat. Víím jen, že Avalcon by měl být 7. – 9. 5. 1999, termín Bohemiaconu není zatím přesně určen a Tatracon se vrátí do tradičního termínu 5. – 11. 7. 1999. Posledním bodem, kterého jsem se zúčastnil, byla volba nové Rady. Protože z ní jaksi vypadl současný manažer, bylo nutno přikročit k cimrmanovskému kroku stranou a nenápadně zvýšit počet členů z 5 na 6. Když se toto podařilo, byli jsme péčí Pepy Vašáta s Vaškem odvezeni na nádraží. Zbytek už znáte nebo si ho domyslíte. Šel jsem spát dost brzy.

-jtp-

Obsah

Večer se sci-fi – říjen + úvodník	1
Petr SOUČEK: Miluju ji.....	2
Allen Steele: Labyrinth of Night.....	4
antologie: The New Hugo Winners IV.....	4
Dan Simmons: Prayers to Broken Stones	6
Nové časopisy.....	8
Bibliografie: Lois McMaster BUJOLD	8
Lois McMaster Bujold na Worldconu 1997	9
Otazníky kolem sci-fi	11
Čínu přepadla ‚mobilomanie‘	12
Mart'anský Rorsarchův test.....	12
Odhaleno tajemství tělesných hodin.....	13
Sny o vesmíru se vykourily.....	13
Střípky z vědy a techniky	14
Zapomeňte na cesty černými dírami.....	14
Podzimní porada klubů.....	14

Putna / 11. číslo / 1998 / 11. celkem

Vydává: klub J. M. Trosky Mladá Boleslav pro své členy a příznivce.

Vychází: každou 2. středu v měsíci.

Náklad: několik málo výtisků.

Toto číslo vyšlo: 30. 12. 1998.

Uzávěrka příštího čísla: 30. 12. 1998.

©1998 SF klub J. M. Trosky MB

Zpracovalo: DTP studio PES

Redakční rada:

prezident: Jiří T. Pelech
viceprezident: Zdeněk Töpfer
sekretář: Zdeněk Randa
technik: Slavoj Ševců

Adresa: Zdeněk Töpfer, V Rokli 154
293 01 Mladá Boleslav

emajl: putna@vecnost.cz

Internet: <http://putna.vecnost.cz>